

Sau bài dißn văn c a Tßng thßng Obama đßc tßi trßng Võ bß West Point tßi thß Ba, chúng tôi đã tißp xúc vßi chuyên gia Đinh Xuân Quân, mßt ngßi tßng phßc vß trong chính quyßn c a Tßng thßng Karzai nhißm kß đßu, qua chßng trình c a World Bank đß giúp cßi tß hành chính. Sau đây là ý kißn c a ông vß mßt sß đißm trong bài dißn văn mà chúng tôi nêu lên: đó là thßi hßn 18 tháng mà Tßng thßng Obama đßa ra và lßi tuyên bß c a Tßng thßng: Afghanistan sß không phßi là Vißt Nam. Mßi quý vß theo dõi các chi tißt sau đây qua bài vißt c a Lan Phßng.

Khi Hoa Kß và đßng minh đßa quân vào Afghanistan năm 2001 lßc lßng Tây phßng lúc đó chß có 8 ngàn quân.

Lính Hoa Kß tại Afghanistan

Afghanistan, vßi mßt dißn tích rßng hßn nßc Pháp và gßp đôi nßc Vißt Nam, đßy núi non hißm trß, khi Hoa Kß và đßng minh đßa quân vào Afghanistan năm 2001 đß đánh đßi Taliban và al-Qaida, lßc lßng Tây phßng lúc đó chß có 8 ngàn quân. Tuy thua nhßng đßn đßn Taliban đã trßi đßy vì sß lß là c a Hoa Kß, khi nßc này phát đßng cußc chißn Iraq năm 2003 và chú ý nhißu hßn đßn tình hình Iraq.

Mãi cho đßn năm 2005, 2006, vì sß lßng đßu tßi Iraq quân đßi NATO và Hoa Kß mßi đßc tăng đßn lên tßi con sß 68 ngàn. Hißn giß quân sß Hoa Kß và đßng minh tßi Afghanistan vào khoßng 100 ngàn. Chuyên gia Đinh Xuân Quân đßa ý kißn vß tuyên bß c a Tßng thßng Obama sß gßi thêm 30 ngàn binh sß đßn Afghanistan.

Ông Quân nói: "Mäc dù có 100 ngàn quân täi Afghanistan, đây cũng chä là con sä rät nhä, vì xä Afghanistan rät län. Tuy nhiên chúng ta nên đä ý là trong quân đäi, thäng thì 3 ngäi iä häu phäng mäi có mät ngäi chiän đäu, do đó binh sä chiän đäu rät ít. Khi Täng thäng Obama nói là ông đäc biät gäi 30 ngàn quân chiän đäu, đó là chuyän quan träng làm ngäi ta chú ý; nhä thä có thä nói räng 30 ngàn quân chiän đäu täc là tăng gäp đôi läc läng chiän đäu täi Afghanistan. Đây là chuyän rät rõ ràng trong quyät tâm cäa chính phä Hoa Kä và đäng minh NATO đä giäi quyät cho nhanh chóng."

Thäi hän 18 tháng mà Täng thäng Obama đäa ra đä chính quyän Afghanistan phäi chänh đän häu có thä giä väng lãnh thä là mät công viäc thiên nan vän nan khi Täng thäng Karzai phäi đäi phó väi nhiäu khó khăn, thä nhät là quân sä.

Chuyên gia Đinh Xuân Quân

Ông Quân cho biät: "Quân đäi Afghanistan mäi đäc tái xây đäng vào năm 2002, và lúc đó hä chä nhäm là có 40 ngàn ngäi thôi. 40 ngàn ngäi thì chäa đä đä räi khäp Afghanistan, do đó đã có nhiäu cä gäng cäa đäng minh NATO và Hoa Kä đä đào täo quân đäi Afghanistan. Nhäng ta cũng phäi đä ý là Afghanistan có 4 bä läc chính là ngäi Pashtun thân Taliban, sau đó là ngäi Tajiks, ngäi Hazaras và ngäi Ouzbeks và nhiäu bä täc nhä khác. Trong bäi cänh này, điäu đäu tiên ngäi ta đä ý là đa sä quân đäi Afgahsnitan ít häc, không biät đäc, biät viät ; đào täo mät quân đäi ít häc rät là khó."

Cái khó th hai là v m t hành chính, cai tr , ông cho bi t ti p:

"Cái th hai là ph i có s hi n di n c a chính ph trên kh p Afghanistan v ph ng di n hành chính; ph i có m t đ i ngũ xây đ ng nông thôn, dù mu n hay không chính ph Afghanistan ph i có m t trên kh p lãnh th và ph i cung c p d ch v cho dân t v n đ đ i n n c, đ ng xá, công ăn vi c làm, phát tri n nông thôn, thì dân m i tin t ng vào chính ph trung ng đ c, ch a k v n đ tham nhũng. Đó là hai đ i u khó khăn nh t cho chính ph Karzai.

Qu c gia Afghanistan là t p h p c a nhi u b l c, h không có m t tinh th n qu c gia, h ch có tinh th n đ ng d y ch ng ngo i xâm mà thôi ch không có m t t ch c hành chính hay chính ph trung ng có th chi ph i và qu n lý t t c m i n i Afghanistan. Đó là nh ng y u kém mà chính ph Karzai ph i gi i quy t.

Nói tóm l i quân đ i Afghanistan ph i tăng lên và đào t o nhi u h n, cái th hai ph i có m t đ i ngũ hành chính, xây đ ng nông thôn t i m i n i, và th ba là ph i tri t đ c tham nhũng. Tham nhũng đi song song v i v n đ ma túy. Hai t nh Kandahar và Helmand là n i s n xu t 90% ma túy (thu c phi n) trên th gi i."

Hai t nh Kandahar và Helmand là n i s n xu t 90% ma túy (thu c phi n) trên th gi i

Afghanistan đã b h n hán đ n 7 năm nay, nông gia ph i tr ng tr t đ ki m s ng, mà th cây đ tr ng nh t trong th i ti t khô h n là cây th u; đã v y, vì chính quy n trung ng không đ m nh, các s quân có th l c th ng v n can đ vào vi c s n xu t thu c phi n và thông đ ng v i các viên ch c chính ph b ng tham nhũng đ th l i. Và n n tham nhũng c th mà lan tràn m nh. LHQ đã c g ng nhi u trong vi c giúp nông dân tr ng các lo i nông ph m khác nh lúa m và trái cây ch ng h n.

T ng th ng Obama nói r ng Afghanistan s không ph i là VN. Chuyên gia Đinh Xuân Quân nêu ra nh ng khác bi t đ h u thu n cho tuyên b c a T ng th ng Obama.

Ông Quân nhận xét: "Tôi thấy khác biệt rất nhiều. Đầu tiên, cuộc chiến tại Việt Nam là cuộc chiến giữa phe Quốc gia và phe Cộng sản. Phe Cộng sản được các khối cộng sản tại Liên Xô tại Trung Quốc, Ba Lan v.v.. giúp đỡ. Họ được các mặt khác rất lớn viện trợ và giúp đỡ tuyên truyền của họ rất là mạnh, thông tin bị khép kín.

Cái thứ hai là những trận chiến tại Việt Nam không có sự đoàn, quân đoàn; miền bắc, những khối Cộng sản họ tranh, nên nó đã làm thay đổi cán cân trong cuộc chiến. Trong khi tại Afghanistan thì đây là những hợp tác quốc tế, đó là một xã hội giáo các đoàn, chỉ có một số cá nhân, một số họ là các Hồi giáo các đoàn giúp đỡ, chỉ không phải là các quốc gia đang hợp tác."

Cũng theo chuyên gia Đinh Xuân Quân, trình độ dân trí của người Afghanistan còn thấp kém, chỉ một phần, quốc gia này giờ đang trong thời trung gian.

Theo chuyên gia này, cái khó nhất của Tổng thống Obama khi ông đưa ra thời hạn 18 tháng, thì vấn đề quân sự, an ninh may ra có thể đạt được các tiêu chuẩn nhưng còn về tái thiết, xây dựng chính phủ thì 18 tháng là quá ngắn. Tuy nhiên đây là bước đầu, nếu thành công thì về sau sẽ dễ dàng hơn.

Điều chính mà chuyên gia này nhận xét qua bài diễn văn của Tổng thống Obama là: Nếu đầu tiên chính phủ Hoa Kỳ có một chính sách rõ ràng đối với Afghanistan. Trước đây toàn là chính sách vá vúi và Hoa Kỳ đã bị rất nhiều cái họ đi bình đẳng, tái thiết nước này.